

for den døde Haand. Men saa kom senere hele den storpolitiske Kamp, som de samme Herremænd, der sidde inde med disse Godser, paaførte os, og som Udviklingen her i Landet maatte lide haardt under. Denne storpolitiske Kamp, som Estrup, Godsejerne paaførte os, standsede naturligvis ogsaa Arbejdet paa denne Sag. Men som man ser, har Lovgivningsmagten altsaa i tidligere Tider beskæftiget sig en Del med det foreliggende Spørgsmaal, og hvad jeg særlig gerne vilde fremhæve, er, at man har erkendt Rigsdagens Ret til at røre ved selve Erektionsbrevene paa disse Godser. Og jeg vil gentage, selvfølgelig have vi i Nutiden Ret til at ophæve alle Adels Privilegier, give af enevældige Konger. Det have vi historisk, det have vi moralsk, og det have vi grundlovmæssig Ret til.

Jeg mener da, at den foreslaaede Kommission skal undersøge hele denne Sag og fremsætte Forslag om, hvorledes den i Grundlovens § 93 paabudte Omordning kan ske. Men jeg vil gerne paa Forhaand gøre opmærksom paa, at i de 59 Aar, der er gaaet, siden vi fik Grundloven, er Begrebet fri Ejendom ogsaa undergaaet en stor Forandring. Samfundet maa nu nødvendigvis have Haand i Hanke med Jorderne, for at de virkelig kunne blive gjort fri, blive til fri Ejendom. Ellers mener jeg, at Pengearistokratiets Besiddelse vil komme til at afløse Lensadelens, og dermed vil ikke synderligt være vundet. Jeg vil ogsaa sige, at det forekommer mig, at Grundlovens Hensigt synes at blive opfyldt, naar de baandlagte Godser og Kapitaler blive stillede til fri Raadighed, blive fri og disponibel Ejendom for Nationen. Endnu skal jeg blot tilføje, at i 1536 tog Staten uden videre den katolske Kirkes Godser i Danmark, skønt Kirken havde sine Skøder i udmærket Orden; i 1680 inddrog den svenske Stat alle Grev- og Friherreskaber ligesom alle andre større Forleninger, deriblandt Godser, som i Virkeligheden vare ærligt og redeligt betalte. Jeg tror, at vi i Historien og i Grundloven, naar vi se paa hele vor Udvikling, og naar vi se paa Forholdene andre Steder, ville have tilstrækkeligt Grundlag til, at den foreslaaede Kommission kan tage alvorligt fat paa Løsningen af dette store Samfundsspørgsmaal.

Jeg kommer dernæst til den anden Del af Kommissionens Opgave, nemlig at udarbejde Forslag til Inddragelse af Vallø adelige Stift og Vemmetofte adelige Jom-

frukloster under Rigsdagens Bevillingsmyndighed og den almindelige Lovgivning i Henhold til Grundlovens §§ 2 og 49. Denne Sag er om muligt endnu mere ligetil end den forrige. Jeg har gentagne Gange her i Salen omtalt den, og Kravet om Inddragelse af disse Klostre og deres betydelige Jordegodser hviler paa god Grund, nemlig i deres Oprindelse, som jeg senere skal komme tilbage til, og i Grundlovens § 2, der siger, at den lovgivende Magt er hos Kongen og Rigsdagen i Forening, samt i Grundlovens § 49, hvor det hedder: „Ingen Udgift maa afholdes, som ikke har Hjemmel i Finansloven eller i en Tillægsbevillingslov“. Tillige mener jeg, at dette Krav hviler paa en god Grund i den af Flertallet i den parlamentariske Kommission under 31. Maj 1872 afgivne Indberetning.

Disse Klosters historiske Oprindelse er kort at fortælle følgende: Frederik den Fjerde købte i 1708 Vallø for Statens Penge. De absolutte Konger havde ikke særlige Pengemidler, men til Gengæld uindskrænket Raadighed over Statens Penge, og det var en udmærket Façon at have sine private finansielle Affærer ordnet paa. Naar der ikke var Penge nok, blev der blot udskrevet ny Skatter til Brug for Kongen efter hans Luner og Fordogtbeholdende. Udbetalingen af disse Penge for Vallø Slot skete gennem de deputerede for Finanserne. Frederik den Fjerde skænkede senere Godset til sin Elskerinde eller Dronning til venstre Haand, hvad man nu skal kalde hende, Anna Sophie Reventlow, og saa lavedes Godset om til et Grevskab. Efter Frederik den Fjerdens Død lod Christian den Sjette sig i 1730 Grevskabet eller Godset overlevere som utvivlsom Statsejendom. Jeg kan i saa Henseende henviser til den parlamentariske Kommissions Betænkning af 1872. Deraf vil man se, hvorledes det konstateres, at Godset er overleveret til Kongen som utvivlsom Statsejendom. Saa skænkede han det senere til Dronning Sophie Magdalene, som omdannede Vallø til et kongeligt Frøkenstift, hvortil der kun var Adgang for Frøkenener af højadelig Æt, der kunde opvise mindst 16 Aner. Da det senere begyndte at knibe med Anerne, og Pengene blev mere dominerende, strøg man Fordringen om Anerne. Vemmetofte med Højstrup osv. erhvervedes i 1694 af Dronning Charlotte Amalie, Christian den Femtes Gemalinde. Efter hans Død arvedes Godserne af Sønnen Prins Carl. Da han døde 1729, gik Godserne over til Søsteren, Prinsesse